

Læreplan i maskør- og parykkmakerfaget

Fastsatt som forskrift av Utdanningsdirektoratet 11. februar 2021 etter delegasjon i brev av 13. september 2013 fra Kunnskapsdepartementet med hjemmel i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) § 3-4 første ledd.

Gjelder fra 01.08.2021

Om faget

Fagets relevans og sentrale verdier

Maskør- og parykkmakerfaget handler om å lage ulike frisyrrer, spesialtilpassede parykker, løse deler eller effektsminke for å understreke eller skape en karakter til opera, teater eller medieindustri. Faget viderefører tradisjonell håndverkskunnskap og tar vare på ressurser for framtiden. Videre skal faget bidra til å skape respekt for og forståelse for kulturarv, og på dette faglige grunnlaget kan nye løsninger utvikles.

Alle fag skal bidra til å realisere verdigrunnlaget for opplæringen. Maskør- og parykkmakerfaget skal bidra til kreativitet, skaperglede og kunstnerisk utfoldelse gjennom arbeid med form, farge, design og materialer. Gjennom selvstendig arbeid, samarbeid og refleksjon kan lærlingen utvikle håndlag og oppnå mestring. Faget skal også bidra til å gi lærlingene kunnskap om arbeidsgivers og arbeidstakers plikter og rettigheter og om betydningen av trepartssamarbeidet, der arbeidsgiveren, arbeidstakeren og myndighetene jobber sammen for å utvikle et bedre arbeidsliv.

Kjerneelementer

Parykkmakeri og hårarbeid

Kjerneelementet parykkmakeri og hårarbeid handler om å lage og å tilvirke og reparere parykker, hårdeler, skjegg og barter gjennom tradisjonelle håndverksteknikker. Videre handler det om å utføre friseringsteknikker og grunnleggende klippeteknikker. Det handler også om å velge metoder, verktøy, teknikker og materialer for å oppnå ønsket resultat og etterkomme oppdragsgiverens ønske.

Sminke og maskering

Kjerneelementet sminke og maskering handler om å utvikle en karakter etter et eget design og konsept eller en trend eller tidsepoke. Det handler også om hvordan sminketeknikker og tredimensjonalt arbeid endrer ansiktet og understreker karaktertrekk.

Tredimensjonal maskering

Kjerneelementet tredimensjonal maskering handler om å utvikle løse deler som understreker karaktertrekk etter et design, konsept og bruksområde. Videre handler det om å utføre arbeid ved hjelp av modellering, støping, pigmentering og innsminking. Det handler også om å bruke produkter,

materialer og løsemidler på en forsvarlig måte og om å utforske materialers egenskaper.

Planlegging, kommunikasjon og samarbeid

Kjerneelementet planlegging, kommunikasjon og samarbeid handler om å planlegge og utføre et oppdrag i samarbeid med andre aktører i faget, designere eller andre oppdragsgivere. Videre handler det om å beregne kostnader, tidsbruk og ressurser tilpasset ulike bruksområder og oppdrag. Det handler også om å reflektere kritisk rundt hygiene og om å få kunnskap om behandling av verktøy og utførelse av arbeid etter gjeldende regler for helse, miljø og sikkerhet.

Tverrfaglige temaer

Folkehelse og livsmestring

I maskør- og parykkmakerfaget handler det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring om å utvikle identitet og å ta ansvarlige valg i eget liv og i skapende arbeid. Det innebærer å utvikle strategier for å møte og mestre forventninger fra oppdragsgivere. Videre handler folkehelse og livsmestring om å bli trygg i møte med kolleger, kunstnere og andre aktører i faget. Det handler også om å reflektere over hvordan man påvirkes av moter, trender og visuelle uttrykk innenfor maskør- og parykkmakerfaget. I tillegg handler det om å reflektere over hvordan man kan håndtere aktører i forskjellige livssituasjoner og med ulik kulturell bakgrunn.

Bærekraftig utvikling

I maskør- og parykkmakerfaget handler det tverrfaglige temaet bærekraftig utvikling om å reflektere kritisk rundt valg ut fra etiske og miljøbevisste retningslinjer. Det innebærer å kritisk vurdere hvordan arbeidsprosesser og kjemiske produkter kan påvirke egen og andres helse, og å bruke relevant beskyttelse og verneutstyr. Videre handler bærekraftig utvikling om å innhente informasjon om bruk av kjente virkestoffer og deres egenskaper i ulike kosmetiske produkter og om hvordan stoffene påvirker det indre og ytre miljøet. Det handler også om ressursbruk og hvordan man kan forvalte, utnytte og gjenbruke materialer, og oppbevare og vedlikeholde verktøy. Maskør- og parykkmakerfaget viderefører tradisjonell håndverkskunnskap og skal kunne bidra til å utvikle produkter med utgangspunkt i bærekraft, kvalitet, kultur og historie.

Grunnleggende ferdigheter

Muntlige ferdigheter

Muntlige ferdigheter i maskør- og parykkmakerfaget innebærer å uttrykke egne ideer, lytte og formidle fagkunnskap til medarbeidere, oppdragsgivere og andre aktører. Det innebærer også å delta i faglige samtaler, bruke fagspråk i drøfting av ulike problemstillinger og å reflektere over hvordan ulike uttrykksmåter formidler budskapet. Lærlingene utvikler muntlige ferdigheter når de drøfter, reflekterer og presenterer saker alene og i fellesskap.

Å kunne skrive

Å kunne skrive i maskør- og parykkmakerfaget innebærer å tegne, planlegge, dokumentere og kommunisere skriftlig ved å bruke fagspråk. Videre innebærer det å bruke varierte skrivestrategier for å utforme tekster tilpasset mottaker og formål. Det betyr å utforske og reflektere over faglige emner og problemstillinger, bygge opp argumentasjon og å bruke kilder på en kritisk måte som lar seg etterprøve.

Å kunne lese

Å kunne lese i maskør- og parykkmakerfaget innebærer å bruke forskjellige lesestrategier, vurdere og tolke faglig innhold i et manuskript og å lese skriftlig kommunikasjon og arbeidsplaner. Videre innebærer det å bruke, tolke og forstå tegn og symboler i produktinformasjon, datablader og oppskrifter og å bruke oppslagsverk og faglitteratur på en kritisk måte som lar seg etterprøve. Det handler også om å sammenligne, tolke og systematisere informasjon i ulike tekster for å trekke faglige slutninger.

Å kunne regne

Å kunne regne i maskør- og parykkmakerfaget innebærer å kunne hente ut, beskrive og tolke informasjon fra et tallmateriale. Videre innebærer det å beregne tid, vekt, måleenheter og volum knyttet til arbeidsoppgaven. Det handler også om å gjøre økonomiske beregninger i forbindelse med budsjett og pristilbud og å bearbeide informasjon for å sammenligne, vise sammenhenger og presentere resultater på ulike måter.

Digitale ferdigheter

Digitale ferdigheter i maskør- og parykkmakerfaget innebærer å søke etter informasjon og inspirasjon ved å bruke digitale ressurser. Videre innebærer det å kommunisere, presentere ideer og dokumentere arbeid digitalt. Det handler også om å utvikle etisk bevissthet, vurdere egen rolle på nett og å utvise digital dømmekraft ved å følge regler og normer.

Kompetansemål og vurdering

Kompetansemål og vurdering maskør- og parykkmakerfaget

Kompetansemål

Mål for opplæringen er at lærlingen skal kunne

- planlegge, gjennomføre, dokumentere og vurdere eget arbeid
- arbeide etter regelverk og avtaler som regulerer arbeidsforholdet i faget, og gjøre rede for arbeidsgiverens og arbeidstakerens plikter og rettigheter
- lage og tilvirke, tilpasse og reparere parykker og hårdeler etter bestilling, konsept, design, trend eller tidsepoke
- beskrive og anvende kordel, tresseramme, hekle og karde til bruk i arbeidet med å lage og å tilvirke parykker
- anvende forskjellige friseringsteknikker ved å bruke moderne og tradisjonelle friseringsverktøy
- utføre grunnleggende klippeteknikker og utvikle frisyre etter en gitt karakter, trend eller tidsperiode
- utføre kjemiske behandlinger av hår og vurdere hvordan bruk av ulike kjemikalier påvirker håret
- gjøre rede for ulike bruksområder for hår og tyll og bruke denne kunnskapen i arbeid med å lage og å tilvirke parykker
- planlegge og gjennomføre maskering etter et bestemt konsept, design, trend og tidsepoke
- gjennomføre skjønnsminke tilpasset ulike uttrykk, trender og hudtyper
- analysere tekst og ut fra dette utvikle en karakter og et eget maskedesign
- vurdere og velge ulike materialer og drøfte metodevalg ut fra hensyn til miljø og etikk
- analysere, beregne og korrigere materialkostnader, ressursbruk og budsjett
- presentere arbeidsprosesser med digitale verktøy og arbeidstegninger og bruke fagspråk tilpasset formål og mottaker
- bruke fargesirkelen og anvende fargeteori i arbeidsprosesser
- beskrive og tegne kroppens anatomi og aldringsprosess i arbeidet med å skape karakterer
- bruke forskjellige modelleringsteknikker for å utvikle et tredimensjonalt uttrykk ved hjelp av løse deler
- utforske og sammenligne materialer ut fra egenskaper og bruksområder i tredimensjonal maskering
- gjennomføre et avstøp og lage kopier

- gjennomføre pigmentering, påsetting og innsinking av løse deler
- utøve god hygiene, holde orden på arbeidsplassen og bruke materialer, kjemikalier, teknikker og utstyr i henhold til gjeldende regler for helse, miljø og sikkerhet
- utføre grunnleggende vedlikehold av maskiner, verktøy og utstyr etter gjeldende regler for helse, miljø og sikkerhet
- reflektere over kritisk bruk av kilder og vise digital dømmekraft

Underveisvurdering

Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse. Lærlingene viser og utvikler kompetanse i maskør- og parykkmakerfaget når de bruker kunnskaper, ferdigheter og kritisk tenkning til å løse arbeidsoppgaver i faget.

Instruktøren skal legge til rette for lærlingmedvirkning og stimulere til lærelyst gjennom varierte arbeidsoppgaver. Instruktøren og lærlingene skal være i dialog om lærlingenes utvikling i maskør- og parykkmakerfaget. Lærlingene skal få mulighet til å uttrykke hva de opplever at de mestrer, og reflektere over egen faglig utvikling. Instruktøren skal gi veiledning om videre læring og tilpasse opplæringen slik at lærlingene kan bruke veiledningen for å utvikle kompetansen sin i faget.

Vurderingsordning

Sluttvurdering

Før svenneprøven må alle ha bestått en skriftlig eksamen laget ut fra læreplanen i faget. Eksamen utarbeides sentralt og sensureres lokalt. Eksamen skal ikke ha forberedelsesdel.

Opplæringen i maskør- og parykkmakerfaget skal avsluttes med en svenneprøve. Alle skal opp til svenneprøven, som skal gjennomføres innenfor en tidsramme på 10–14 virkedager.